

**YEREL DEMOKRASİ SORUNLARI
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSLERİ
YAPISI VE İŞLEYİŞİ**

İçindekiler

xiii Derleyen ve Yazarlar

xvii Önsöz

1 1 Giriş

FIKRET TOKSÖZ

2 Neden Belediye Meclisleri?

3 Tanzimat'tan Cumhuriyet'e

4 İstanbul Şehremaneti

6 Cumhuriyet Dönemi

6 Yeni Belediyecilik Anlayışı

6 Yerelleşme

6 Kontrollü Özerklik

7 Demokratik Yönetim Yapısı

7 Güçlü Belediye Başkanı - Zayıf Belediye Meclisi Dönemi

8 1980 Sonrası Neo-Liberal Belediyecilik

8 Büyükşehir Olgusu: Güçlü Büyükşehir - Zayıf İlçe

9 İmar Yetkilerinin Belediyelere Devri

10 Belediyelerin Ekonomik Hayata Müdahalesine Son

10 Yerel Yönetim Reformu

10 Yeniden Merkezileşme Dönemi

12 Teşekkür Notu

15 2 Yerinden Yönetim ve Kentsel Siyaset:

Avrupa Yerel Yönetim Sistemlerine

Karşılaştırmalı Bir Bakış

ÇİĞDEM AKSU ÇAM

19 Yönetimler Arası İlişkilerin Örgütlenmesi

19 Üniter-Federal Devlet Karşıtlığı Temelinde Yerel Yönetimler

22 Devlet Örgütlenmesinin Kademelenmesi Olarak

Yerinden Yönetim (Decentralization)

23 Yerinden Yönetimin Siyasal Anlamı:

Yerel Özerklik ve Demokrasi

26 Batı Avrupa Demokrasilerinde Yerel Yönetim Sistemleri:

Kademelenme ve Yerel Seçim Sistemleri

27 Metropolitan Yönetim: Büyük Kentler /

Metropolitan Alanlar İçin Özel Yönetimsel Düzenlemeler

29 Yerel Seçim Sistemleri

33 Seçili Avrupa Ülkelerinde ve

Türkiye'de Yerel Yönetim ve Seçim Sistemleri

- 42 Sonuç Yerine: Türkiye’de Merkezileşme ve Yerinden Yönetim Arasında Kentsel Siyaset
- 49 3 Türkiye’de Dönüşen Büyükşehirler ve Yerel Siyaset
ERBAY ARIKBOĞA
50 Araştırma Yöntemi
50 Alan Araştırmasının Tasarımı, Evren ve Örneklem
51 Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi
55 Büyükşehir Belediyeleri ve Meclisler
55 Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Dönüşümü
59 Meclislerin Rolü ve Temsili Yapısı
62 Araştırma Bulgularında Öne Çıkan Bazı Hususlar
63 Meclis Üyelerine Ulaşma ve Görüşmeleri Gerçekleştirme
64 Adaylık Süreci ve Listelerin Oluşturulması
64 BŞB Meclislerinin Temsili Yapısı
65 İktidar Muhalefet İlişkileri
66 Meclis Gündemi ve Karar Alma Süreci
69 6360 Sayılı Yasal Düzenlemede Köylerin Durumu
70 Yerel Özerkliğe Yaklaşım
70 Sonraki Araştırmalara Dair Öneriler
- 73 4 Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin Profilleri Üzerine Bir Çalışma
EMRE ERDOĞAN
73 Giriş
74 Büyükşehir Belediye Meclislerinin Oluşumu
80 Büyükşehir Belediye Meclislerinin Demografik Yapısı
85 Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin Eğitim Dağılımı
90 Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin Meslek Dağılımı
94 Sonuç Yerine
- 99 5 Türkiye ve 16 Avrupa Ülkesinin Yerel Meclis Üyelerinin Profilleri
ÖZDEŞ ÖZBAY
101 Cinsiyet, Yaş ve Öğrenim Durumları
105 Mesleki Dağılım
- 111 6 Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı, İşleyişi ve Yerel Demokrasi: Adana Örneği
ÇİĞDEM AKSU ÇAM
111 Giriş
113 Adana’nın İdari Yapısı ve İlçeleri Üzerine Notlar

- 114 Adana Büyükşehir Belediyesi'nde
Temsil ve İhtisas Komisyonları
- 116 Çalışmanın Kapsamı
- 117 Görüşme Bulguları
- 117 Büyükşehir Belediye Meclisi Üyeliği
- 117 Nasıl Meclis Üyesi Olunur?
- 119 Meclis Üyeleri: Teknokrat Hizmetkârlar
- 120 6360 Sayılı Yasa ve Bölünme Korkusu Altında Yerelleşme
- 121 Adana BŞB İktidar Yapısı: Meclisin İşleyişi ve Karar-Alma
- 121 İhtisas Komisyonlarının İşleyişi:
Müşterek Komisyon Uygulaması
- 123 Mecliste İktidar-Muhalefet İlişkileri
- 123 Çerçeve: İyi Uygulama Örneği: Müşterek Komisyon
- 124 Başkan-Meclis-Bürokrasi Üçgeninde Karar-Alma
- 125 Partilerin Karar-Almaya Etkisi
- 126 Yerel Demokrasi Anlayışı
- 126 Temsil
- 127 Katılım
- 128 Değerlendirme ve Sonuç
- 133 7 Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı,
İşleyişi ve Yerel Demokrasi: Bursa Örneği
ÖZHAN ÇETİNKAYA
- 133 Giriş
- 134 Meclis Üyeliği ve Karar Alma Süreci
Açısından Değerlendirme
- 134 Belediye Meclisinde İktidar ve
Muhalefet İlişkilerinin Değerlendirilmesi
- 135 Meclisteki Üyelerin Yerel Halkı Temsil Yönü
ve Yapısal Yönleri
- 135 Meclis Üyelerinin Seçimi ve
Mevcut Seçim Sisteminin Değerlendirilmesi
- 136 Meclis Üyelerinin Konumları, İlişkileri
ve Mevcut Durumu Değerlendirmeleri
- 137 Bursa Büyükşehir Belediye Meclisi'nde Komisyonlarda
Görev Yapanların Görüşmeler Konusundaki Davranışları
- 137 Sonuç
- 139 8 Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı,
İşleyişi ve Yerel Demokrasi: Diyarbakır Örneği
CUMA ÇİÇEK
- 139 Giriş
- 141 Araştırma Yöntemi

- 142** Diyarbakır
142 Diyarbakır: Siyasi, Ekonomik ve Kültürel Açıdan Bölgesel Merkez
144 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
144 Diyarbakır’da Yerel Demokrasi
146 İktidar Yapısı ve Karar Alma Süreçleri
147 Yerel İktidar ve Muhalefet İlişkisi
148 Katılımcılık, Kolektif Kimlikler ve Gruplar
149 ereve: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadın Özgürlüđü
150 Meclis yelerinin Diđer Aktörlerle İlişkisi
151 Meclis yelerinin Kendi Konumlarına Dair Algısı
151 Meclis yelerinin Belediye Faaliyetleri ve 6360 Sayılı Yeni Yasaya Dair Görüşleri
152 Yerel zerklik ve Yerel Demokrasi
153 Sonuç ve Değerlendirme
- 157** **9** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı, İşleyişı ve Yerel Demokrasi: Erzurum rneđi
ELİF OLAKOđLU
157 Giriş
158 Erzurum Semeninin Genel zellikleri ve 2004, 2009 ve 2014 Yerel Seçimleri
159 Araştırma Yöntemi
161 Araştırmanın Bulguları ve Tartışmalar
164 Sonuç
- 165** **10** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı, İşleyişı ve Yerel Demokrasi: Eskişehir rneđi
NADİR SUđUR
165 Giriş
166 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin Meclis Yapısı
169 Eskişehir’de Yerel Siyasetçi Profili
170 Meclis yeliđi Misyonu ve Şehrin ncelikleri
172 Büyükşehir Belediyesi Meclis Yapısı ve Karar Alma Süreçleri
177 Kentsel Dönüşüm
177 Yeni Büyükşehir Yasası
179 Yerel Yönetimler, zerklik ve Seçim evresi
180 Siyasi Hedefler
181 Sonuç
- 185** **11** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı, İşleyişı ve Yerel Demokrasi: Gaziantep rneđi
MEHMET NURİ GÜLTEKİN

- 185 Giriş
- 186 Bazı Ekonomik ve Sosyal Göstergeler
- 196 ‘Muktediri Bilmek’: Büyükşehir Meclisinde
Ekonomi Politik ve Kentsel Yönetim
- 199 “Onlar Muhalefet Ama...”
- 200 “Herkes” Çok İyi...!
- 202 Kavrama Reaksiyoner Yaklaşım:
Özerklik ve Yerel Demokrasi
- 202 Sonuç ve Öneriler
- 205 **12** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı,
İşleyişi ve Yerel Demokrasi: İstanbul Örneği
ELİF TOPAL DEMİROĞLU - MUHAMMET ERDAL OKUTAN
- 205 Giriş
- 206 Gözlemler ve Zorluklar
- 208 Karar Alma Süreçleri
- 209 Katılımcı Mekanizmalar
- 211 Yerelde İktidar - Muhalefet İlişkisi
- 213 Kurumlar Arası İlişkiler
- 215 Meclis Üyelerinin Konumları
- 216 Büyükşehirin Önemi
- 218 Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik: “Sıkıntılı Kavramlar”
- 220 Sonuç
- 223 **13** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı,
İşleyişi ve Yerel Demokrasi: İzmir Örneği
BETÜL AYDOĞAN ÜNAL
- 223 Giriş
- 224 İzmir İli ve Büyükşehir Belediyesi
- 224 İzmir BŞB Seçimlerinin Kısa Tarihi
- 225 6 Kasım 1983’ten 18 Nisan 1999’ye Yerel Seçimler
- 225 18 Nisan 1999’dan Günümüze Yerel Seçimler
- 227 Araştırma Yöntemi
- 227 Alan Araştırmasının Bulguları
- 227 Büyükşehir Belediye Meclisinde Temsil
- 228 Meclis Üyelerinin Cinsiyet Dağılımı
- 229 Meclis Üyelerinin Eğitim Durumu
- 229 Meclis Üyelerinin Mesleki Dağılımları
- 231 Komisyon Üyelerinin Gözünden
Büyükşehir Belediye Meclisi Üyeliği
- 233 6360 Sayılı Yasanın İşleyiş Üzerindeki Etkileri
- 235 Komisyonlarda Karar-Alma Süreçleri

- 236 Mecliste İktidar-Muhalefet İlişkileri
- 237 Kentsel Dönüşüm
- 238 Yerel Demokrasi ve Seçim Sistemi
- 239 Sonuç ve Değerlendirme
- 241 **14** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı, İşleyişi ve Yerel Demokrasi: Konya Örneği
 - M. AKİF ÇUKURÇAYIR**
 - 243 Konya Büyükşehir Belediye Meclisi Komisyon Üyeleriyle Görüşmeler
 - 244 Formel Süreçler Yanında Fiili İktidar Yapısı, Karar Alma Süreçlerinde Kimlerin Etkili Olduğu
 - 245 BŞB Meclislerindeki Yerel İktidar ve Yerel Muhalefet İlişkileri
 - 245 Katılımcı Mekanizmaların Ne Kadar İşlediği, Hangi Kentsel Grupların Etkili Olduğu, Kentin Kendi Özellikleri Çerçevesinde Meclisi Oluşturan Üyelerin Feodal Yapısı, Aile Bağları, Etnik, Mezhepsel, Cemaat İlişkileri
 - 246 Meclis Üyelerinin Farklı Kesimlerle İlişkileri
 - 246 Yerel Halkla İlişkileri
 - 246 Parti Genel Merkeziyle İlişkileri
 - 247 Hükümetle İlişkileri
 - 247 Bürokrasiyle İlişkisi
 - 247 Meclis Üyelerinin Kendi Konumlarını Nasıl Değerlendirdikleri
 - 248 Meclis Üyelerinin Büyükşehir Belediyesi ve Yeni Model Hakkındaki Görüşleri
 - 248 Büyükşehir Belediyesi Faaliyetleri
 - 248 BŞB-İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkiler ile İlgili Görüşleri
 - 248 6360 Sayılı Yasayla Getirilen Yeni Düzenlemeyi Nasıl Değerlendirdikleri
 - 249 “Yerel Özerklik” ve “Yerel Demokrasi”yi Nasıl Değerlendiriyorlar
 - 250 Sonuç ve Öneriler
 - 253 Ek: Görüşme Yapılan Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Buldukları Komisyonlar
- 255 **15** Büyükşehir Belediye Meclisinin Yapısı, İşleyişi ve Yerel Demokrasi: Samsun Örneği
 - AHMET MUTLU**
 - 255 Giriş
 - 255 Kısa Samsun ve Samsun Belediye Tarihi
 - 256 Samsun’da Kent Kültürü
 - 259 Araştırma Bulguları ve Yorumlar

260	Bulgu ve Yorumlar
260	İktidar Sahipliği ve Karar Alma Sürecinin İşleyişi
261	Yerel Mecliste İktidar-Muhalefet İlişkileri
262	Katılımcı Mekanizmaların İşlevselliği
264	Meclis Üyelerinin Yerel Aktörlerle İlişkisi
266	Meclis Üyelerinin Kendi İşlevselliklerine Bakışı
268	Meclis Üyelerinin Belediye Faaliyetlerine-İlişkilerine ve 6360 Sayılı Yasaya Bakışı
269	Meclis Üyelerinin Yerel Özerklik ve Yerel Demokrasi Algıları
270	Sonuç ve Öneriler
273	16 Büyükşehir Belediye Meclislerinin Yapısı, İşleyişi ve Yerel Demokrasi: Genel Değerlendirme
	SEMA ERDER - NİHAL İNCİOĞLU - PINAR UYAN SEMERCİ
274	Yasal ve Kurumsal Düzenlemeler
275	Benzerlikler
279	Farklılıklar, İyi Örnekler
282	Öneriler
285	Ekler
287	EK 1: Görüşme Formu
293	EK 2: Literatür Taraması
	Özdeş Özbay
305	Dizin

DERLEYEN VE YAZARLAR

DERLEYEN

PINAR UYAN SEMERCİ

İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Uyan Semerci, 2007 yılından beri Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin müdürlüğü görevini yürütmektedir. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora derecelerini Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden alan Uyan Semerci, siyaset felsefesi, karşılaştırmalı siyaset, sosyal politika ve sosyal bilimlerde metodoloji alanında dersler vermektedir. Uyan Semerci; evrensellik, adalet, katılım, insani gelişim, yapabilirlik yaklaşımı, yoksulluk, göç, kolektif kimlik oluşumları ve çocuğun 'iyi olma hali' konularında birçok araştırma projesi yürütmüş, makale, derleme ve kitap yayınlamıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları'ndan çıkan kitapları şunlardır: *Hayalden Gerçeğe Tarlabası Toplum Merkezi Deneyimi* (2010), *İnsan Hakları İhlali Olarak Yoksulluk* (2010) ve *Eşitsiz Bir Toplumda Çocukluk* (2012).

YAZARLAR

ÇİĞDEM AKSU ÇAM

2004 yılında Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun olduktan sonra 2006'da Paris X-Nanterre Üniversitesi'nde "Karşılaştırmalı Politika ve Siyaset Sosyolojisi" Programı'ndan yüksek lisans derecesini aldı. 2012'de "Yerelleşme, Yerel İktidar ve Yerel Demokrasi" başlıklı teziyle doktorasını Marmara Üniversitesi'nde tamamladı. Halen, Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde yardımcı doçent olarak görev yapmakta ve TÜBİTAK tarafından desteklenen, yürütücüsü olduğu "Türkiye'de Kentsel Konut Rejimi: Yapı, Aktörler ve Değişim" başlıklı proje üzerine çalışmaktadır.

ERBAY ARIKBOĞA

1974 Bolu-Göynük doğumlu. Liseyi Bolu'da bitirdi. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde lisans eğitimi aldı. Marmara Üniversitesinde yerel yönetimler alanında yüksek lisans ve doktora yaptı. Marmara Üniversitesinde 2000 yılında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. Aynı üniversitede doçent olarak akademik çalışmalarını sürdürmektedir. Yerel yönetimler, meclisler, temsil, karar alma ve özerklik konularında yayınlanmış çalışmaları vardır.

BETÜL AYDOĞAN ÜNAL

1983 yılında İzmir'de doğdu. Lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde 2006'da tamamladı. Yüksek lisans eğitimini tamamladığı Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde 2008'den bu yana araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi Doktora programında devam et-